

Karel van Mander prijs 2013: Publicaties over Kunst van 300-1550

uitgereikt op 21 november 2013 tijdens de Algemene Ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici in het Rijksmuseum Twenthe, Enschede

De Karel van Manderprijs, voor wie sinds het midden van de vorige eeuw eminente Nederlandse kunsthistorici als Eddy de Jongh, Willemijn Fock en Koen Ottenheim zijn genomineerd, wordt jaarlijks toegekend vanwege een uitzonderlijke, kunsthistorische publicatie van wetenschappelijk belang. In 2013 is de prijs gekoppeld aan de bibliografie 'Middeleeuwse kunst en kunstnijverheid tot 1550 – uit de jaren 2008-2012'. Onder het voorzitterschap van Claudine Chavannes-Mazel (Universiteit van Amsterdam), de voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici, ging de jury welgemoed aan de slag. De leden van de jury waren Elisabeth den Hartog (Universiteit Leiden), Ruud Priem (Museum Catharijneconvent), Frits Scholten (Rijksmuseum), en Mieke van Zanten (Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven, v.h.).

De voorliggende bibliografie was van een intrigerende omvang (700 titels), en aan kwaliteit ontbrak het in het geheel niet. Er zijn 541 artikelen in deze jaren geschreven, en 147 boekwerken. Het aantal dissertaties in deze jaren lag op 17.

Naar maatstaven als originaliteit, vernieuwing van het vakgebied en toegankelijkheid van het geschrevene, en na een finale, intensieve bestudering kozen de juryleden de winnaar uit drie titels, in alfabetische volgorde:

1. Reindert Falkenburg, *The land of unlikeness, Hieronymus Bosch, The garden of earthly delights*, 2011.

Reindert Falkenburg biedt een nieuwe, gedurfde en coherente duiding voor de raadselachtige *De tuin der lusten*, het drieluk van Jeroen Bosch (ca. 1498, Prado, Madrid). De onmogelijkheid om het werk als geheel te verstaan ziet Falkenburg juist als een wezenskenmerk van het drieluk. Hij interpreteert de ongrijpbare iconografie als een verzameling van mnemonische, fantasierijke en vaak paradoxale motieven, die literaire en picturale tradities oproepen. Deze speculatieve kwaliteit van het werk dwong het toenmalige publiek – waarschijnlijk hoge edelen rond het Bourgondische hof in Brussel – tot discussie en bestempelt het drieluk als 'conversation piece' *avant la lettre*.

2. Matthijs IJssink, *Bosch en Bruegel als Bosch. Kunst over kunst bij Pieter Bruegel (c. 1528-1569) en Jheronimus Bosch (c. 1450-1516)*, diss., Radboud Universiteit Nijmegen, 2009.

De wijze waarop Matthijs IJssink zijn verhaal in dit boek uiteenzet, maakt dat het leest als een roman. Het biedt een heldere analyse van het oeuvre van Bosch en Bruegel, en het werpt een helder licht op de artistieke identiteit en het creatieve proces. IJssink weet uitstekend te omschrijven hoe het creatieve gebruik van voorbeelden en de vernieuwende omgang met artistieke tradities een belangrijke ontwikkeling naar de beeldtaal van de renaissance tot stand brengt. Dat hij zich daarbij concentreerde op het oeuvre van twee kunstenaars over wie alles al leek te zijn geschreven, getuigt van een moed en fantasie die naar het oordeel van de jury bredere wetenschappelijke navolging verdient.

3. Bas Snelders, *Identity and Christian-Muslim Interaction. Medieval Art of the Syrian Orthodox from the Mosul Area*, diss., Universiteit Leiden, 2010.

Bas Snelders wijdt de lezer op heldere wijze stap voor stap in in de kunst van de Christenen en Moslims van de 9e tot de 13e-eeuw in Noord-Syrië. Aan de hand van geïllumineerde handschriften, liturgische voorwerpen en architectonische beeldhouwwerken laat hij zien dat de beeldtaal van het Christendom en de Islam zich eeuwenlang op natuurlijke wijze mengde. Hij

toont aandaat de kunsthistorische lijnen door dit gebied, van Egypte naar Noordwest-Europa, elkaar raken, dat invloeden samenkomen. Bas Snelders toont parallellen aan die tot op heden voornamelijk als tegenstellingen werden beschouwd. Zijn bijzondere studie brengt een onderbelichte periode en dito thematiek onder de aandacht en vergroot daarmee de actieradius van de kunstgeschiedenis.

De jury kent de Karel van Mander Prijs 2013 toe aan: **Bosch en Breugel als Bosch**, van Matthijs Ilsink.

Namens de jury,

Mieke van Zanten